

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (του Γιάννη Ζήση)

Ως πρώτο συμπέρασμα, παρατηρώντας τις κρίσεις και τις μεταπτώσεις των κρίσεων και την ποικιλία τους που άρχισε να ξεσπάει δραματικά από το καλοκαίρι και επεκτάθηκε στο φθινόπωρο του 2008, μπορεί να πει κανείς ότι όλες οι κρίσεις τελικά μοιάζουν με του '29. Διαφέρουν όμως και αποκτούν δικά τους χαρακτηριστικά από τρεις βασικούς παράγοντες:

- A. Πρώτον από τα μέτρα που παίρνονται.
- B. Δεύτερον, από τη διακύμανση, τα στοιχεία και τον έλεγχο των ψυχολογικών αντιδράσεων.
- Γ. Τρίτον από τις διαφοροποιημένες αντοχές και τις αλληλεπιδράσεις με την πραγματική οικονομία.

Δεύτερο βασικό συμπέρασμα είναι ότι ουδέποτε υπήρξε αγνός φιλελευθερισμός ή θα υπάρξει, όπως και ουδέποτε δεν υπήρξε αγνός σοσιαλισμός ή και κρατισμός ούτε και θα υπάρξει, ούτε στην θεωρία που μπορεί να καθαρολογεί δεν μπορεί να υπάρξει κάτι τέτοιο στον βαθμό που παραμένουμε λογικοί.

Τρίτο βασικό συμπέρασμα: πράγματι μπορεί να πλήρωσαν οι άνθρωποι για αλητείες ορισμένων και να έχουν χάσει χρήματα οι λαοί ή τα κράτη σε ένα νέο κύκλο φούσκας.

Τέταρτον, είναι σαφές πώς οι κοινωνικές πολιτικές αλλά και η οικονομική δυναμική της παγκοσμιοποίησης, υπό τον όρο της σταθεροποίησης και της ανάκαμψης των αναδυόμενων αγορών των αναδυόμενων οικονομιών, είναι ένα κρίσιμο σημείο στην όλη εξέλιξη.

Πέμπτον, η σημερινή κρίση κατά πάσα πιθανότητα θα εξελιχθεί σε έναν προπομπό πολύ πιο ολοκληρωμένης κρίσης όπου θα συγκλίνουν όλα τα στοιχεία της κρίσης και όλες οι όψεις του κόστους. Μιλάμε και για το κόστος του πολιτικού και του οικονομικού ανταγωνισμού των οικονομιών υπό την έννοια της κυριαρχίας. Μιλάμε για το κόστος το περιβαλλοντικό, το κόστος το κοινωνικό και τέλος το κόστος της πλασματικότητας και της απληστίας στην οικονομία. Μάλλον η όλη εξέλιξη δείχνει ότι δεν θα είναι αυτή η κρίση η σημερινή που θα ανοίξει όλους τους ασκούς του Αιόλου. Υπό μια άποψη μπορεί να εξελιχτεί και σαν μια κρίση ωρίμανσης για μια υγιέστερη αντίδραση των κρατών και της πολιτικής απέναντι στην αναδυόμενη αυτή παγκόσμια κρίση.

Έκτον, είναι φανερό ότι χρειάζεται να υπάρχει ένας σχεδιασμός και στο κράτος και στην οικονομία και βέβαια πρέπει να ξαναδούμε τα ζητήματα που αφορούν τόσο τους όρους της πραγματικής οικονομίας όσο και της πλασματικοποίησής της. Παράλληλα πρέπει να δούμε έναν τρόπο στήριξης δημόσιων πολιτικών και ανάπτυξης πολιτικών κοινωνικής ανάπτυξης του ανθρώπου και της κοινωνίας. Είναι αντίφαση, αλλά τώρα κάποιοι ξανασκέφτονται την κοινωνική και την περιβαλλοντική πολιτική, τώρα που η ρευστότητά τους εξαντλείται.

Η ολοκλήρωση της αποτίμησης της οικονομικής κρίσης θα πρέπει να συνδυαστεί με μια κατανόηση των τρισεκατομμυρίων δολαρίων ή ευρώ ή γιεν που έχουν ξοδευτεί στην παγκόσμια αγορά για να στηρίξουν την ρευστότητα, με όρους καλλιέργειας περαιτέρω «φούσκας» πέραν της προστασίας από τον πληθωρισμό που δεν φαίνεται να αποτελεί άμεση απειλή.

Εδώ πρέπει να καταλάβουμε ότι έχουν ξοδευτεί και ξοδεύονται χρήματα επειδή ακριβώς καλλιεργήθηκαν κερδοσκοπικές φούσκες και υπήρξε διόγκωση της πλασματικής οικονομίας και πλήρης αναντιστοιχία μεταξύ αυτής και της πραγματικής. Τώρα πια να καταγράψουμε ότι αυτά τα ποσά που ξοδεύτηκαν αποτελούν διαφυγόντες πόρους για την οικονομία στην εξυπηρέτηση της κοινωνίας.

Τίθεται βέβαια ένα βασικό ερώτημα: που υπήρχαν αυτά τα χρήματα, πέραν βέβαια του πώς θα γυρίσουν πίσω; Ναι μεν βλέπουμε να διασώζεται από τη χρηματιστηριακή κατάρρευση η οικονομία, αλλά το σύστημα είναι αδιαφανές στην πηγή του στο κράτος και δεύτερον ανοίγεται σε πολύ μεγάλα άλλου είδους ρίσκα ενώ επιπλέον δεν έχει φανεί καθόλου το κοινωνικό κόστος της διάσωσης.

Όλα αυτά τα ερωτήματα λοιπόν και οι προβληματισμοί πρέπει να μουν στο τραπέζι της συζήτησης και βέβαια εδώ τίθεται ένα θέμα. Λέει ο Μάντελ ότι: «η κρίση μοιάζει με το 2002». Μα τότε δεν είδαμε τα «σχέδια Polson και Μπράουν», δεν είδαμε αυτές τις τρομακτικές ποσότητες ρευστότητας για τις τράπεζες και αυτή την συντριβή των επιτοκίων.

Με άλλα λόγια έχουμε και έναν αποπροσανατολισμό. Επειδή νομίζουμε ότι διασώζεται η χρηματιστηριακή οικονομία, όση διασώζεται, τείνουμε να ξεχάσουμε ότι υπάρχει πραγματική κρίση η οποία είχε και ένα τεράστιο τίμημα. Κάποιοι παίρνουμε τα σήματα μόνο χρηματιστηριακά. Τα σήματα των κεντρικών τραπεζών και των προϋπολογισμών θα πρέπει να διαβαστούν ξανά όχι για να πέσουν τα χρηματιστήρια αλλά για να δούμε τι ακριβώς πρέπει να κάνουμε και πώς πρέπει να αντιπαλέψουμε τα προβλήματα που θα ενσκήψουν. Εδώ πλέον πρέπει να στιγματίσουμε, με την συμβολική έννοια του όρου και όχι ως πράξη ολοκληρωτισμού τους τρόπους σκέψης όπως τους παρουσιάζει κριτικά ο Δελαστίκ στο άρθρο του στο «ΕΘΝΟΣ», στο πλαίσιο του επιτίμου που λέει χαρακτηριστικά ότι «είναι ευκαιρία να τα πάρετε όλα πίσω από τους εργαζόμενους», στον βαθμό που μεταφέρεται έτσι, και ότι «δεν υπάρχουν ιερά και απαραβίαστα». Βέβαια δεν υπάρχουν και δεν πρέπει να υπάρχουν ιερά και απαραβίαστα και για την υψηλή ιδιοκτησία, δεν υπάρχουν ιερά απαραβίαστα για τις επιχειρήσεις, αυτές τις εταιρείες που καλλιεργήσαν αυτή την θηριώδη ανακολουθία και την αναποτελεσματικότητα της πλασματικής οικονομίας ως προς την πραγματική κοκ.

Τα Golden Boys δεν είναι απαραβίαστα από κάθε άποψη. Πράγματι δεν είναι απαραβίαστα. Εδώ θα συμφωνήσουμε για το απαραβίαστο, αλλά όμως προς τα πού δεν είναι το απαραβίαστο; Απαραβίαστη είναι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια κ. επίτιμη. Πόσο υπάρχει αυτή τώρα στους πολιτικούς που εκφράζουν απόψεις σε βάρος του ανθρώπου του δρόμου, την ώρα μάλιστα που έχουν δημαγωγήσει άλλοτε στο παρελθόν, δεν είναι κατανοητό.

Και το θέμα πλέον τίθεται και στο εξής: τι χρειάζονται τα 7000 ευρώ σύνταξη σ' ένα επίτιμο πολιτικό σ' έναν πλούσιο! Από πού προήλθαν αυτά; Και κατά πόσο σε τελική ανάλυση του χρειάζονται πια; Δεν έπρεπε όσο πηγαίνουμε σε πιο ψηλά οικονομικά και πολιτικά κλιμάκια να φθίνει τελικά αυτή η σύνταξη; Και μάλιστα διαμαρτυρήθηκε επειδή του διέρρευσε ότι έχει 10,000 ευρώ σύνταξη;

**Γιάννης Ζήσης,
Δημοσιογράφος – Συγγραφέας
Μέλος της γραμματείας της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ**

Διαβάστε επίσης:

- Πως στήθηκε η “πυραμίδα” συμμετοχικής και θεσμικής εκτροπής της αγοράς**
- Η πυραμίδα της στρεβλής υπανάπτυξης ή της ανυπαρξίας της δημοκρατίας**
- Παγκόσμια οικονομική κρίση: ιστορικό συμπέρασμα**